

מ י ש ה ו

מחזה מוסר מאת אמנון בקר
על פי EVERYMAN מאת אלמוני
תרגום ראשוני: דורית פינק.

ה ד מ ו י ו ת

שיקול דעת	אישה א'
כוח	אישה ב'
יופי	שליח
ארבעה יחסים - אהבה	אדוני
שנאה	מלאך המוות
קנאה	מישהו
	קִבְרָה
ידידות	כל החברים
כפילים למלאך המוות	כל החברות
שוכני גו-עדן	נוחיות
שוכני גיהנום	מעשים טובים
מקהלה	דעת
קברנים	אמת

המקום – כל מקום. הזמן – כל זמן. המתרחש בגיהנום ובגן-עדן נראה לסירוגין כמה פעמים במשך ההצגה. הקברנים חופרים בור תוך כדי תחילת המחזה. כל שירת המקהלה מלווה בתנועה ובמחול המראים את הוויית ימי הביניים. המחזה מתחיל אחרי צלצול פעמון חצות. בתחילת המחזה – פרולוג מהווי הקיבוץ (בו הוצג המחזה) המדגיש את ה"מישהו". (הסבר והערות לארבע ההפקות שנעשו בישראל החל מ-1973, בסוף הטקסט)

אישה א'

כבר יומיים שהביוב סתום בכל השיכון. אין מישהו שיתקן את זה?

אישה ב'

אני חושבת שמישהו צריך לעשות סקנדאל באסיפה. בכלל, יש בזמן האחרון כמה דברים שמטפסים לי על הנשמה. אפשר ממש למות מזה. מה דעתך, למשל, על הפקרות שכזאת? אני הזמנתי רכב לאתמול אחרי הצהרים ומישהו לקח ולא החזיר אותו בזמן והלכה לי כל הנסיעה. אני לא קניתי נעליים.

אישה א'

באמת סקנדאל. אין כבר מישהו שאחראי על דברים כאלה?

אישה ב'

אני כבר לא יודעת. אבל מישהו הולך לתת דין וחשבון על זה שאני לא נסעתי ולא קניתי נעליים אתמול אחרי הצהרים. את מבינה? מחר בערב אין לי מה ללבוש עם השמלה בצבע בורדו זרקתי עליה חצי מהתקציב.

אישה א'

ככה זה. את יודעת? מישהו חכם נורא מחק את שמו מהתורנות ערב ורשם שם את בעלי. אנחנו רשומים להצגה הערב. עכשיו אני צריכה לרוץ ולחפש מישהו שייקח את הכרטיסים. שלפחות מישהו יראה את ההצגה.

אישה ב'

ועוד לא הצלחת לברר מי בדיוק עשה את זה? מישהו?

אישה א'

לא. אבל אל תדאגי. אני אמצא אותו ואז, המישהו הזה, יעשו איתו את כל החשבון. להתראות. אני עוד צריכה למצוא מישהו להערב בשביל הילדים.

מקהלה

מי יעלה בהר אדוני
ומי יקום במקום קדשו.
נקי כפים, בר לבב
אשר לא נשא לשווא נפשו
וישא ברכה וצדקה
מאת אלוהי ישעו.

שליח

אני תפילה שתטו לי אוזניים לשמוע פעם דבר ביראת שמיים.
מחזה של מוסר יהיה הדבר, שכולו נוטף לקח מתוק מדבש.
כל המחזות לפי עניינם עוסקים מן הסתם במישהו אחר,
וכך מחזנו. אך יותר מזה: שכן הוא עוסק רק במישהו עצמו.
נראה בו קורטוב ממשך חיינו, אבל בעיקר, נספר את הסוף.
הרי זה סיפור כה נפלא ואישי – כמה קטנים אנו ובני חלוף.
הסיפור מלמד: בן אדם! הלא תדע! צורת הסוף תלויה בהתחלה!
חשוב תמיד על הסוף. אל תשמח בכל חטא נעים שנקרה לך בדרך.
מתוק הוא בתחילה, אף מגביר תיאבון לחטוא עוד בהבלים.
ואולם, כאשר יכסה העפר את כל השאר, זאת אומרת בסוף,
תמרר בדמעות שלישי... חה! חה! הכוח, היופי, החשק!
תם וחסל! כולם נובלים ממך כעלי פרח שיבש באגרטל.
אך מה ארבה מלים? מיד יובן הכול בלי כפל משמעות מביך.
הנה הכול יכול, הלא הוא מלך השמיים, עומד לקרוא את מישהו
שיבוא אליו מיד למעלה, ליישר את חשבונות יום הדין.
הקשיבו היטב רבותיי ושמעו: דברי אלוהים חיים.

אדוני

מה רואה אני ממרומי מלכותי הנשגבה?
כל הבריות רעים וחטאים ויותר מזה – כפויי טובה.
חיים בלי מורא ויראת שמיים – כמוהם כפרות בשן מדושנות.
את כל תורתך שכחו, את החוקים, את המצוות, את הערכים ואת האמת.
רק צוללים ביוון בוץ החטא, עד לקורקבן ולמטה מזה.
רק מתאמצים למצוץ יותר מן החיים, למשוך יותר מן החיים,
תמיד רק יותר ממה שאני מתכוון להניח להם לקחת.
וככל שאני מאריך רוח ונותן עוד שנה למישהו,
יותר מוסיף הוא לחטוא. בכל שנה עוד יותר ויותר.
על מה, בני אדם?! הרי שנות כל חי סופן עפר וריקבון!
מדוע לא להוציאן, למשל, על מעשי צדקה, למען האדר את שמי?
הה!! יבוא מישהו וייתן על הכול גם את הדין וגם את החשבון!

מלאך המוות

בעבור זה אין צורך לצאת מן הכלים. הבריות הם יצורים נחמדים.
אתה ואני משתעשעים במ להנאתנו. החיים הם משחק מעניין ונעים.

אדוני

טיפש! אינך מבחין מי משחק במי. אתה בהם או הם בי.
אם אני מניח אותם לנפשם, יתחילו לחשוב כי הם גם אני וגם אתה.
בעוד אנו ישנים – יגנבו משנינו גם את התענוג וגם את הפרנסה.

מלאך המוות

איש לא יקפח את משלוח ידי כל זמן שלדברים יש סוף.

אדוני

ויש בורא להתחלה. ואולם, משך החיים, מה יהא עליו?
צורת דרך הישר והטוב, שכחו הבריות זה עידן ועידנים.
ואם הייתה לי איזו תקווה נעימה, מימים רחוקים מאד

כי מישהו, לפחות, יבנה את ביתו למישרים ולתפארת
כראוי למקום – לא רק לאדם ולצרכיו הקטנטנים –
הנה ראה: הכול עקום. הכול חולף. הכול חומר גלם למזבלה.
הלא את חייכם בעולמי נתתי רק בתנאי השאלה!
שנס מותניים מלאך המוות ידידי וצא מיד לעבודה.

מלאך המוות

כל מה שתצווה לעשות אני בחפץ לב אמהר לבצע.
במי ידובר נכבדות הפעם?

אדוני

לך את מישהו הנחבא אל הכלים ואמור לו בשמי המפורש
כי יומו בא. יניח את עיסוקיו, ייפרד מעל הקרוב לו
ויתפנה כראוי לצאת למסע, ממנו אין חוזרים.

מלאך המוות

מישהו? איזו הפתעה. כבר מזמן קבעתי לי איתו – פגישה.
הפעם לא ימלט, הממזר. מייד אני יוצא לחפש אחריו.

אדוני

ושלא ישכח מישהו להכין, כראוי לבית הדין של מעלה,
את ספר חשבון הנפש שלו – נקי וערוך ומפורט כהלכה.

מקהלה

אדוני משמיים השקיף על בני אדם
לראות היש משכיל דורש את אלוהים.
הכל סר יחדו, נאלחו.
אין עושה טוב. אין גם אחד.

מלאך המוות

מישהו.... לא תימלט ממני, מישהו. יודע אתה מדוע?
מפני שאתה כולך טרוד עד הרבה מעל לראש בעיסוק אחד:
לחטוף יותר ויותר מכל מה שיש ממנו יותר תחת השמש.
חה! אינך אוכל עוד לשובע. אתה פשוט זולל, אחוז בולמוס.
אינך יודע אהבת אמת. אתה שטוף בתאוה ובזימה ובהוללות.
כל מעייניך – להמציא תעלולי מטבח ותכסיסי מיטה, חדשים לבקרים.
אדוני! הביטו, הביטו. הנה מישהו בכבודו ובעצמו.
חה. חה. אני הוא אחרון הדברים, עליהם הוא חושב ברגע זה.
מישהו! קו! קו! קו! קום. עמוד על רגליך.
האם שכחת אותי? נציגו של יוצרך? אם שכחת. הנה אני לפניך.

מישהו

למה תשאל על בוראי ויוצרי? מוטב שתפנה לעסקיך.

מלאך המוות

אני בעסקים. נשלחתי אליך ובידי צו מלמעלה.

מישהו

אתה? אלי? האם זו בדיחה לא מוצלחת או מה?

מלאך המוות

אני מעולם לא הייתי בדיחה או נושא לטעות או לאי הבנה.
אתה ודאי שכחת, במשך כל חיך עלי אדמות ובתוך הזמן
את מי שממעל, רק בכ הוגה ורק בשלך לא ינום ולא יישן.
לשלוש עתידך, בנצח ובגן העדן, הוא חרד.
על כן הוא רוצה לראותך מייד לאחר שניפרד.

מישהו

כל כך משעשע. מה בדיוק הוא רוצה? אמור לי מהר.

מלאך המוות

אל תדחק את הקץ. סבלנות מישהו. החיפזון מן השטן.
אני אסביר הכול. אם תנוח לרגע דעתך – תתפוש בדיוק:
אלוהים קורא אותך אליו, למלכות השמיים. למעלה.
עליך לעלות ולהביא את ספר חשבון הנפש של חיידך.

מישהו

חשבון הנפש? (לעצמו) מעולם לא הצטיינתי בחשבון.
גם לא בענייני הנפש. ריח של צרות צרורות עולה באפי.
(למלאך המוות) הספר הזה, מה צריך להיות כתוב בו?

מלאך המוות

כל מעשיך הרעים, כולם וקומץ הטובים – אם יש.
זהו דין וחשבון על האופן בו השתמשת החיים שקיבלת בהשאלה.
הכול יתברר לפני האלוהים כשתעלה ותציג ותסביר כל דבר.
פנאי להסביר יהיה לך למכביר. שם למעלה אין הגבלה בזמן,
אבל פה הוא נגמר. היכון לצאת מישהו. דקותיך ספורות.

מישהו

אינני מוכן לעשיית חשבון נפש. בעצם, אין לי כאן כל סיכוי.
ואגב, עד כמה שאזכור עדיין לא זכיתי להכירך. מי אתה?
אתה מעיר בי מחשבות נוגות. אולי תניח לי ותלך הרחק מכאן?

מלאך המוות

(רק עתה לובש את מסכת הגולגולת) מלאך המוות.

מישהו

הה!!! (מנסה לברוח. מלאך המוות סוגר עליו בעזרת החרמש ובעזרת כפילים הצצים מכל העברים) לאן אברח?! (מתיימש ונכנע) מלאך המוות.... דווקא עכשיו אתה מופיע? איזו הפתעה נוראה. הרי לך ציפיתי פחות מכל. אני נשבע לך. בחיי!

מלאך המוות

מוטב תישבע במשהו אחר. פרנסתי איננה נושא לשבועות.

מישהו

שמע, מלאך המוות. ידוע כי בידך סמכות גדולה מאד אילו, למשל, רצית להסיר ממני את רוע הגזרה, יכולת, לא? מדוע לא תדחה את העניין המאוס לימים אחרים, מתאימים יותר? אני אתן לך כל מה שיש לי אם תיתן הנחה לחבר קיבוץ?

מלאך המוות

כסף, זהב ואבנים טובות מעולם לא נחשבו בעייני הרבה. לא מלכים, לא קיסרים, גם לא נשיאים, אותי לא הצליחו לשחד. אילו קיבלתי מתנות מכולם הייתי בעליו של אוצר כל הדורות. אבל אני עשוי לגלות עניין רק במוות. מוות יפה יותר. מעניין יותר. האם יש לך להציע דבר כלשהו בכיוון זה? אתן לך מעט זמן.

מישהו

תודה עבור ההצעה. לא אחשוב עליה. הרשה לי להעיר: אינך הוגן ביותר, מלאך המוות. לא שלחת כל אזהרה מוקדמת. לכן, מדוע לפתע אהרהר בך (לעצמו) הוא פה. איך אפטר ממנו? (למלאך המוות) אינני יוצא למסע. עוד לא הכנתי את ספר חשבון הנפש שלי. אם תיתן לי עוד שתיים עשרה שנים, אצליח לאזן שם חשבון נהדר. חשבון שלא הייתי חושש להראותו לכל המעוניינים לצורך בדיקה. מלאך המוות יקירי, הנח לי בשקט עד שאמצא לעצמי תקנה.

מלאך המוות

אמור שלום לשטויות, מישהו. מוטב שתמהר לצאת אל הדרך.

מישהו

הגד לי, מוות: אם אצא למסע הבלתי נעים
ואצליח ליישר כראוי את חשבון הנפש, אני אוכל לחזור מיד?

מלאך המוות

לא מישהו. המגיע לשם שוב אינו חוזר. בעניין זה רשאי אתה להאמין לי.
מהר וצא. עוד מעט יחשיך.

מישהו

אני?! לבד?

מלאך המוות

תוכל אם תרצה להביא איתך חברים לעזר. אם ישנם כאלה.
אולי יצליחו הם ללמד עליך זכות למעלה. בכך – יותר מזה אינני מרשה.
הרי מיתה חייב כל אנוש מאז אכל אדם הראשון, את התפוח השני.

מישהו

אלוהים הרחום מלך השמיים. ראה אותי עכשיו. מהמוות יציל אותי רק נס.
לא תעשה נס למישהו? חבל אלוהים שדווקא עכשיו עזבתני.
כלומר, סליחה, הרי בעצם אתה קורא לי להצטרף אליך, אני מקווה.
אני פוחד ללכת לבדי. אנא, ילווני עוד בן תמותה בדרך הארוכה?

מלאך המוות

למה לא? אם תמצא חבר די אמיץ – שיבוא! טובים לי השניים מן האחד.

מישהו

תודה רבה מלאך המוות שלי. ועכשיו תן לי שהות לפחות עד מחר כדי שאברור לי חבר מתאי. היו לי הרבה חברים. עד מחר.. בהזדמנות זו אולי אצליח לתקן משהו בספר חשבון הנפש. אפגוש יועצים מומחים לגביית חשבון הנפש ורישומו בספרים?

מלאך המוות

מישהו תמים. אתה עדיין מקווה לחזור ולחיות על פני הארץ?

מישהו

אמת שכך. סליחה, התקווה היא מחלה אנושית וחשוכת מרפא.

מלאך המוות

שוטה שבעולם. קיבלת בהשאלה חיים חדשים ומה אתה מחזיר? סמרטוט משומש. גרוטאה נושאת חובות. שום ארכה לא תועיל לתקן את חיך. ועכשיו איעלם מעיניך. אבל לא ממך. אל תתחכם. אני מתעב אלימות. לכל מי שעוד יקרה בדרכך תוכל, בלב שלם, לבשר כי בא יומך, היום המשווה גדולים עם קטנים, ממנו אין מישהו שהצליח להתחמק. (יוצא)

מקהלה

עיניי תמיד אל אדוני
כי הוא יוציא מרשת רגליי.
ידרך ענווים במשפט
וילמד ענווים דרכי
פנה אלי וחנוני.
צרות לבבי הרחיבו
ממצוקותיי הוציאני.

מישהו

בבכי יכול אני למרר כמה שארצה. אך מה יועיל הבכי?
על צד האמת וביני לביניכם, לא רבים סיכויי לזכות במלווה.
על ספר חשבון הנפש מוטב שלא לדבר. הוא קבור עמוק בעליית הגג.
אצטרך לחפש אותו בין סמרטוטים לקורי עכביש. בררר...איזה עסק ביש.
אדוני. הלוואי ולא נולדתי כלל. נשמתי הייתה לנצח נשארתי
טהורה וזכה וזוהרת כשמש, כביום היוולדי, יימח שמו וזכרו.
הזמן חולף. הלוואי והייתי כבר למעלה. אחרי ומעבר למסע המאוס.
אבל יומי עובר ואני מבזבז אותו. עדיין מוקדם להתאבל על עצמי.
למי אפנה בצרה הזאת? אולי אל הקב"ה? הנה אני רואה אותו!
הה! מה יקרה אם פשוט אספר לו על האירוע הפתאומי והמוזר?
אני תמיד האמנתי בחברה. מה שתבקש – הם יעשו עבורך.
הוא ודאי יתלווה אליי. (מופיע חברה) היי! חברה! איזו פגישה מקרית
שכזאת!
אתה ודאי מתהולל היום יותר מתמיד. כמה אני מקנא בך!

חברה

עבורי זהו יום רגיל בהחלט, מישהו. אני מתהולל –אני קיים.
מה קרה לפרצופך? הוא מעור רחמים. משהו השתבש? אמור!
הכול תספר לחברה, לא? הגד מה מעיק עליך ואשמח לעזור.

מישהו

כן חברה. מיד תפשת.אני טובע בצרות. איך אספר לך?

חברה

כמו שמספרים כל דבר אחר. אינך מתכוון לשמור את הדבר בסוד?
חברה אנחנו או לא? מעל לחיים ומעל למוות נלך כולנו יחד!

מישהו

כל כך חברי אתה היום. אני מעריך זאת מאד, מאד.

חברה

הבלים! לכבוד מה הטקס? פתח פיך ויישפך החוצה כל מה שעל לבך.
מה רע עשו לך? צריך לגשת וחיש לחסל שם איזה חשבון?
עד סוף העולם אני הולך אתך. בחיי בבת עיני נשבעתי.

מישהו

חן, חן. מי לי כמוך, חברה. היום אתה ממש מתעלה על עצמך.

חברה

ממחמאות אין מחכימים ומעודף לשון חלקלקות מחליקים ושוברים רגל.
אולי תאמר דבר אל העניין? מתק השפתיים מעלה את סקרנותי כפליים.

מישהו

אינני יודע. אם אספר לך דבר ואם תשמע ותשנה את דעתך
ואם לא תרצה להושיט עזרה, אחרי שתשמע – אהיה עצוב מאד.

חברה

אם, ואם, ואם! והסודות עוד לא יוצאים! אתה רוצה לנסות אותי?
הלא אמרתי כי אני איתך. כאשר אני מבטיח דבר לידיד – אני מקיים.

מישהו

חברה... אתה באמת תעזור לי בצרה הזאת?
כפי שעשית תמיד? באש ובמים? בחיים ובמוות?

חברה

מה השאלה? תמיד עשיתי. תמיד עושה. תמיד אעשה לעולם ועד.
באמונה, אני אלך איתך לכל מקום שיעלה אפילו במוחו של השטן.
אפילו לתופת. אלך לאש הגיהנום. לעזאזל החמישי!

מישהו

עכשיו אתה מדבר כמו חבר נאמן, אמיתי...

חברה

אתה ממשיך להטיח עלבונות? "חבר", "אמיתי"! מה עוד?
הלא אין דבר ברור מזה: מי שמדבר ואינו עושה – איננו בחברה. חד וחלק.
הוא איננו שווה לא מילה ולא חצי מילה. עוד אראה לך מיהו חבר טוב באמת.
ובכן? אמור משהו. הנה אני, החברה הטוב שלך שומע. כולי אוזן.

מישהו

לפני שעה קלה קיבלתי צו ללכת בדרך האחרונה. למעלה.
עלי להמציא שמה בלי דיחוי את כל חשבון הנפש לבדיקה.
אתה תלווה אותי בדרך האחרונה? הרי יותר מזה הבטחת.

חברה

חזיו ורעם! עזאזל! על ראשי נפל כאילו הר כבד כמו הר!
באמת. ואני נתתי לך הבטחה, בחיי ראשי, נאמנה מאד.

מישהו

כן?!

חברה

אבל רגע. אם אקח על עצמי משימה מוזרה שכזאת,
הרי ברור כי אני עשוי לסבול חרטה איומה ונוראה!
לומר אמת ורק את האמת, מה שאמרת מפחיד, מבעית ומבהיל!
תמיד אני מוכן לתת עצה, מכל הלב, בלא לקמץ. אבל כאן. לא שם.
מה שביקשת הפעם מישהו ידידי, לא יסכים לתת לך איש,
אפילו הוא יותר טוב מהטוב שבידידים. ומה אני? רק הטוב שבהם...

מישהו

חברה... אמרת שלא תהסס ללכת אתי עד סוף העולם, אם צריך.

חברה

אמרתי, אמרתי ומה יש? כבר אסור בין ידידים לדבר?
ופרט לזה, יהיה התענוג ללוותך ארוך מדי בשבילי.
אני אוהב שתמיד יהיה הכול קצר והרבה ועוד פעם, אם זה טוב.
למראיך נקרע לבי בקרבי. נניח שאנו הולכים. מתי נחזור?

משהו

לפי מה שניתן לי להבין – לא לפני שיבוא יום הדין.

חברה

פה! שכה אחיה, על הדרך הזאת אותי לא תראה.
אמור, מי לראשך תקע את כל הרעיון המטופש הזה, מי?

מישהו

מלאך המוות. לפני כמה דקות ערך אצלי ביקור.

חברה

מה...?! מישהו...אתה בטוח שהוא כבר הלך?

מישהו

נעלם. אבל בינינו, אני חושד בו שהוא משגיח מקרוב. שלא אברח.

חברה

אדוני! זאת אומרת שהוא בסביבה ויכול לשמוע כל מילה!
(בלחש) הקשב: אם מלאך המוות ציווה עליך ללכת בדרך האחרונה...

הרי שלא אתי. לשם אני לא הולך. גם לא בעבור אבי מולידי.

מישהו

קודם שרת שירים אחרים, שירי הבטחות שובי לב.

חברה

הבטחתי. כבר אסור בין ידידים להבטיח? אני מבטיח שיותר לא אבטיח.
תמיד ידעתי לעמוד בהבטחות. מה שביקשת – קיימתי בחפץ לב.
כשחשקת פתאום לזלול אבטיח, מי איתך זחל אל תוך המקשה?
כשהתאווית לבנות השובבות ולא ידעת דרך גבר, מי הצחיק אותן עד מוות עד
שלא איכפת היה להן להיעתר לנו בהנאה רבה וברצון?
הכול הבטחתי והכול קיימתי בלי לסרב וברוחב לב.

מישהו

להרפתקאות הללו תמיד התנדבת בגבורה, מוכן לכל סכנת נפשות.

חברה

אני מאוהב בחיים אהבה חולנית שאין לה תקנה אלא בציד תענוגות.
עכשיו, למשל, אני מוכן למענך לשחוט בדם קר איזה בקבוק של ויסקי.
(מוציא בקבוק) בוא ונשתה. לחיים!
סליחה. שכחתי במה עסקנו. אז לחיי האחרונה בכל דרך! (שותים)
הלא אתה רואה? בכל אופן אני מוכן עוד לעזור.

משהו

אני זקוק לחברתך בדרך הזאת. בשם הימים הטובים ההם – בוא!

חברה

לפגוש פתאום במלאך המוות? לא בחיים הטובים שלי, חבר.

מישהו

אנא. לפחות עד לתחנה הראשונה. עד לגדר! רק עד לשער!

חברה

(מתרחק) אף לא צעד אחד. אתה יודע שאינני נוהג לחזור בי.
אני אפרד ממך כאן ועכשיו ומהר ככל האפשר. שלום מישהו.
הלוואי ויעזור לך אלוהים. מעכשיו – עליך לסמוך רק עליו.

מישהו

חברה... לאן הרגליים? אינך עומד לנטוש אותי כך!?

חברה

כך. בחיי הידידות נשבעתי. אני אתפלל מכאן בעדך. בכל מאודי.
כל תענוג שייקרה בדרכי יזכיר לי אותך, מישהו, היקר בידידים.

מישהו

שלום חברה. תמיד אהבת אותי אהבת אמת. אני יודע זאת.

חברה

בחיי... מישהו.. אני בוכה...? שלום. סוף. די.
אני תמיד אומר שהפרידה הייתה עצובה ומרגשת עד דמעות. (יוצא)

מקהלה

סבבוני פרים רבים
אבירי בשן כתרונני.
פצו עלי פיהם
אריה טורף ושואג
כל רואיי ילעגו לי

יפטירו בשפה, יניעו ראש.
אל תרחק ממני
כי צרה קרובה. כי אין עוזר.

מישהו

כך נפרדים?
חברה הותיר אותי לבדי דווקא כשנזקקתי לו יותר מאי פעם.
כל כך הרבה התהוללנו יחד. אינני חושב שהוא ירבה להתאבל עלי.
חיש קל ימצא לו חברה אחרים. גם הם יעזבו אותו דווקא כשיצטרך להם.
על חברה אי אפשר לסמוך. לסמוך ממש אפשר רק על כולם. (נראים כל
החברים וכל החברות) כולם שתמיד סביבך ואתך מרצון ובאין ברירה, אם
בטוב ואם ברע. הנה אני רואה אותם. את כולם. מה שלום כולם? החברים
והחברות?

כל החברים

בסדר. כרגיל. אנחנו כולם אתך, חבר מישהו. כולם כאן. גם כל החברות כולן
כאן. כל החברות, בבקשה מכן מדוע לא תביעו למישהו את אהבתכן, בכל דרך
נראית לעינין? אסור להסתיר ממישהו את האהבה. אנחנו מבקשים כל כך יפה:
כל מה שמישהו זקוק לו בעולם הלא הוא אהבה, אהבת כולם.

כל החברות

מישהו חביב. אל תכסה ממני דבר. אני רוצה לדעת הכול.
אומרים כי אתה מתכוונן לנסוע למקום חדש. רחוק מאד מכאן.
אתה תספר לי לאן, בדיוק? אני רוצה לדעת. האם זה סוד כמוס?

כל החברים

אנחנו אתך מישהו, גם בשמחות. אתך אנחנו מישהו, גם בצרות.
ספר לאן אתה הולך ונדע ונתמוך בך. על תמיכת כולם במישהו – ראוי
להתגאות.

מישהו

חן, חן, לכולם. כיצד לא הבחנתי מניין תבוא לי עזרה אמיתית. אפרוש לפניכם בגילוי לב את פרטי העניין המצער: היום ביקר אצלי שליח אחד כן, שליח מסויים. הוא הודיע לי כי החלט, בלי אפשרות לערער, שעליי לצאת למסע ארוך. כל מה שידוע לי על המסע הוא שממנו לא חזר איש. אף לא מישהו אחד. עליי עוד להכין דין וחשבון מדוייק על כל מה שעשיתי ומה שלא עשיתי.

כל החברים

חשבון? לא היטבתי לשמוע. איזה חשבון חייב אתה לפרוע? אני מתחיל לדאוג קצת. כמה? למה? ובשם כולם: מי הנושה?

מישהו

אדוני. הוא מתעניין מאד במעשיי, כיצד ביליתי כל יום מימי חיי, במעשים הרעים שביצעתי ללא הגבלה מאז ניתנו לי החיים בהשאלה, ובמעשים הטובים שויתרתי על עשייתם ברצון רב ובנפש חפצה, להנאת אחרים. אני פונה אליכם כולם: בואו אתי לשם ויחד נסיים את החשבון ההכרחי?

כל החברות

מה? ללכת אל מקום בו לא מדברים? לא רואים? עליו אתה מדבר? לא. מישהו, מוטב שתשכח את מה שביקשת. אתה משחית את זמנך לריק. לב. לא אלך בשום מחיר. אפילו אם ארצה – אין לי מה ללבוש להזדמנות כזו.

מישהו

אם יעזבו אותי עכשיו כולם, יותר לא אשמח לעולם. אהייה עצוב לנצח!

כל החברים

חדל לייבב. על מה פתאום? עוד יהיה טוב כולנו נחליט על כך. אינך חייב להתרגש כל כך מכל מה שכולם אומרים לך. ואל תטעה: היזהר מאשלויות! במה שנוגע לך ולכולם – אתה הולך לשם לבד.

מישהו

כל החברות שלי, לכנה איתי אתן? אתן רואות, אני מתחנן.

כל החברות

לא. כואב לי מאד. לקיתי בהתכווצות שרירים באצבעי הקטנה.
אסור לך לבטוח בי, מישהו. שכך יעזור לי אלוהים.
בצרה הגדולה הזאת – כל החברות יאכזבו אותך. מאד.

כל החברים

הרגע מישהו. השערוריות לא יועילו. כך לא תשכנע ומוטב שתתפשר.
הנה אני מוכן להגיע להסדר: אם תתרצה להסתפק בכל החברות, אני מוכן
לוותר עליה, למענך, ממני לדרך האחרונה כשי צנוע.
היא אוהבת מאד להשתעשע, לחוש עצמה בנשפים – קצת מופקרת.
לשתות, לרקוד ולעלוז. לבה תמיד פתוח לסיכוי של הרפתקה נועזת.
כולן, הרי תמיד רוצות פעם אחת לקום ולהסתלק עם מישהו לעזאזל.

מישהו

ואתה, כולם, באמת תישאר מאחור?

כל החברים

אשאר מאחור? כן. לכך בדיוק התכוונתי. תמיד.

מישהו

אינני יכול להביט בפני איש. לשפוך את לבי.
כולם יודעים התחילה להבטיח עד שצריכים להם באמת.
אז כולם נושאים רגליהם ומישהו תמיד נותר מרומה.

כל החברים

שלום מישהו. דרך צלחה ורבת עניין. כולם יזכרו אותך בגעגועים.

כל החברות

שלום מישהו. צאתך לשלום ונסיעה טובה.
השעה מאוחרת. עלי עוד לנקות ולשטוף ולמרק ולצחצח.
גם לחפש מישהו שישב אצל הילדים בערב. אנחנו הולכים לראות הצגה.
ממך אינני יכולה לבקש זאת יותר. שלום. שלום לך מישהו. (יוצאים)

מקהלה

אליך אדוני אקרא. צורי אל תחרש ממני.
פן תחשה ממני ונמשלתי עם יורדי בור.
אל תמשכני עם רשעים ועם פועלי אוון.
דוברי שלום עם רעיהם ורעה בלבבם.

מישהו

כבר הלכו? אדוני, מדוע? דברי כולם כל כך חנפים.
אך על אוזניי, אוזני טיפש, נוטפות המלים היפות כמו היו נופת צופים..
כולם הבטיחו לי להיות עמי בכול. איפה כולם?! אין פה איש!
גם חברה הבטיח. איפה החברה? מי? מי הוא הקרוב לי באמת
עד שיהיה מוכן גם לוות אותי בדרך הזו?
הרגעים חולפים. אני מאריך לחשוב ולהרהר – ואין זמן!
כל חיי רק ביקשתי לי פניאי ונוחיות. נוחיות הייתה קרובה לי יותר מכול.
זה! מלאך המוות קורא לי אל הקבר – ואני חושב על נוחיות. נוחיות!

נוחיות (מופיעה)

מי קורא? מי זה? מישהו? מה לך? מה הרעש?

מישהו

היכן את? נוחיות!

נוחיות

אני? הנה פה. הבט! אני? הנה שם!
אני מצוייה בכל הפינות. בכל החללים. בכל הכיוונים. בכל הצדדים.
אני ויסקי וסודה וקפה שחור בכל הברזים. אני חלב ציפורים במזלף המקלחת!
אני כפתור. לחץ עליי – אני מכונה חורשת מאליה. זורעת בעצמה. קוצרת
בלעדיך, אופה בלי עמל ומאכילה בנועם, רק שיהיה לך יותר נוח בחיים.
כמה נוח ומרענן להתעמל בלחיצת כפתורים! הנה, לפני שבוע הבאתי מחו"ל
מתקן אוטומטי הסבן את הגב עם מוסיקת סטיריאו בקסטות טרנזיסטור.
רק הגה תלחש. רק תלחץ על כפתור ואני אדאג שיהיה לך נוח אפילו
בגיהנום.

מישהו

בואי אליי נוחיות שלי. מהר. אני זקוק לך באופן הדחוף יותר.

נוחיות

מה יש? קרה לך משהו? תקלה? צרות וחוסר נוחיות?
אני אעשה עבורך הכול. בקלות. בנוחיות. בשלווה. במנוחה ובפחות עמל.

מישהו

נוחיות שלי. תמיד היית פתרון לכל בעיותיי, מרגוע ללבטיי, מקור לסיפוק.
אולי לא תאמיני אך כרגע מציק לי משהו שיש בו אי נוחיות חמורה ביותר.
אצטרך לצעוד בדרך קשה ונפתלה שתרחיק אותי ממך לנצח נצחים.
יהיה עלי לעמול קשה, להתייגע בפרך ולהסדיר את חשבון הנפש שלי
בפני בית הדין הגבוה ביותר מכל בתי המשפט שבחיים ועלי אדמות.
ואת... כל חיי היית לי רק נחת ולדרך הזאת אני רוצה אותך לקחת.
מי ידע? אולי אפילו בפני השופט העליון.
תוכלי בלחיצה על הכפתור הנכון, להעלים בחשאי חלק מן החשבון?

נוחיות

מישהו, אם מחפש אתה חברה לדרך הזאת מוטב שתבקש מישהי אחרת.
אני, בעבור מישהו, לשום מקום אינני ממהרת.
ובינינו, אם אלך אתך, הרי שבאורח כללי,
יורע מצבך עוד יותר – על אחת כמה וכמה דווקא בגללי.
מדוע נראה ספר חשבון הנפש שלך כה עזוב ומוזנח?
מפני שבמשך כל חיך חשבת רק עליי. רדפת רק אחריי...
ולא אחר מה שראוי להיות כתוב בספר חשבון הנפש
כאשר נזקקים לו פתאום. פוי! מה לכל זה ולנוחיות?!

מישהו

את כל מעייניי, תקציביי, דמיוני, כוחותיי וכל מאורי השלכתי לרגלייך!
כמה מכאיב לזכות במענה שכזה ממי שאהבתי אהבת אמת.
נוחיות שלי, הרי את היא כל מה שהאמנתי בו כי הוא טוב?
לא נשקר איש לרעותו ברגע של אמת. הייתי בן טיפוחיך. אהבת אותי. בואי.

נוחיות

חלילה. אני שבירה ורכה וענוגה ותמיד כל כך נקייה.
אני לא אעמוד בתלאות המסע הזה. יהיה לי קר מדי. חם מדי.
אלוהים! אני ממש אזיע! ואיפה אוכל להשיג לי דיאודורנט מתאים?
תודה. לא. אני לא אלך בעקבותיך. אם תמיד ידעת להעריכני נכונה –
תבין זאת לבד ותסיק את המסקנה הבלתי נמנעת.

מישהו

הה! עכשיו חושק אני בך עד לאובדן העשתונות. כמה עונג שאבתי מהיות
לך עבד נרצע, עפר לכפות רגלייך, נוחיות שלי.

נוחיות

אמת. אך רק עכשיו אתה לומד כמה כל זה לא היה כדאי.
אהבתך אלי כאן תהייה בזיון וקצף – שם.
מי שאוהב אותי בכל ליבו, איננו אוהב את אהבת הנצח.
אילו למשל, חמדת אותי קצת פחות, לא חסרתי לך עכשיו עד כדי כך.
אילו הסכמת להעניק ממני גם לאחרים, היה ספר חשבון הנפש שלך יפה יותר.

מישהו

אלוהים. מי היה מאמין שהיא תדבר כמו כומר?!
מה אוסיף לדבר? סתם בזבזתי זמן יקר.

נוחיות

שמע מישהו, האם באמת חשבת כי אני אלך?

מישהו

ודאי שחשבתי. מדוע?

נוחיות

מפני שאני השאלתי לך רק לפרק זמן המסתיים עכשיו.
תנאי ההשאלה ידועים מראש: אתה משתמש בי לנוחיותך, ואני הורסת
את נשמתך.

מישהו

אחה. ומה תעשי עוד מעט? הלא בעיניך אני חשוב כבר מת?

נוחיות

לאבד אותך אינני חוששת. לקוח אחד הולך – אני באחר פוגשת.
אצלי כולם נופלים, הלא תדע, כמו פרפרים יפים לרשת.

מישהו

את כוזבת, בוגדת ארורה. אהבתך הייתה מלכודת ואני נפלתי בפח!

נוחיות

ללכוד אותך מישהו, מעולם לא הצטרכתי להתאמץ. אני הייתי רק אפשרות.
אתה בחרת ונפלת עליי, ולא בסגנון הנופלים אל הפח.

מישהו

לא! רק בתנופה הנחשונית בה מזנק מישהו אל על – והיישר לפח האשפה!

נוחיות

אה.. הכעס למה? אני ביקשתי דווקא לצחוק מעט.
אינני עשויה להזיל דמעות צער. אתה תמחל לי, מישהו?

מישהו

בואי אתי. אנא.

נוחיות

לא. בשם אלוהים ושליחו הנחמד, יהיה עלי להתחיל את הכול מהתחלה.
לב. הייה שלום מישהו. היה נעים מאוד, ונוח. זאת ברכת הפרידה. כל טוב.
(יוצאת)

מישהו

מי ילך אתי בדרך הקשה?
כשחברה אמר שהוא יצטרף, נשמעו הדברים כמנגינה מתוקה.
אך הוא עזבני. פתאום. אין יותר מנגינה מתוקה.
החברים הטובים והיפים שדברם המשותף היה לי כנופת צופים....
אין טובים. אין יפים. אין נופת ואין צופים.
בצר פניתי לנוחיותי. לתומי חשבתי כי היא רכושי הפרטי והאישי.
שמעתם מה השיבה, בלי לחמול?
אני לא ראשון ולא אחרון שהיא מורידה לשאול.
מישהו.. מי הוא בעצם מישהו? אני חש שאני מתחיל לשנוא אותו.
שתוק טיפש. חשוב! מי יעזור לך? האם אי אפשר להבין לצרתו של מישהו?
אני לא הייתי רק חוטא מרושע כל ימי!
את חיי קיבלתי רק בהשאלה? אז מה? אני הערכתי אותם מאד!
לא שנאתי איש! לא שנאה נוראה שאפשר להיזכר בה עכשיו,
כאשר אני, מישהו, כל כך זקוק לעזרתם של כל מי שאהבתי.
האם בכל ימי לא עשיתי אף מעשה טוב? משהו? משהו אחד קטן?

הרי גם בלי להתכוון עושה אדם לפחות שניים, שלושה מעשים טובים?
מעשים טובים שלי... היכן אתם עכשיו?
בספר חשבון הנפש שלי לא כתוב אודותיכם דבר? חצי דבר?

מקהלה

מלפניך משפטי יצא.
עיניך תחזינה מישרים.
בחנת לבי, פקדת הלילה
צרפתיני בל תמצא.
זמותי בל יעבור פי.
לפעולות אדם בדבר שפתיך
אני שמרתי אורחות פריץ
תמוך אשורי במעגלותיך.
בל נמוטו פעמי.

מעשים טובים

(נסתרת) כאן אני. עמוק, עמוק בבטן האדמה שוכבת.
בעוון חטאיך המרובים – אין עצם בעצמותיי שאיננה כואבת.

מישהו

מעשים טובים שלי! איפה את? חמדת לבי, הגידי!
אני צריך לך מאוד. מדוע פוגש אני בך רק עכשיו?

מעשים טובים

(מתגלה) מבינה אני מישהו, בשכל העדין
שסוף סוף נקראת לתת את הדין? לפני מלך השמיים שם ממול?
בכן, קח עצה נאמנה ממני וצא מיד לטיול בנפש חפצה.

מישהו

כן. ודאי...הרי זה בדיוק מה שהתכוונתי להתחיל בו.
מדוע לא? אבל רציתי לומר ש.. ש... את, מעשים טובים...שלי..
הממ.... אינך נראית בקו הבריאות. שאת אומרת אני מבקש ממך,
אם תוכלי כמובן לבוא אתי לשם.

מעשים טובים

אני? לבוא אתך? אינני מאמינה למשמע אוזניי. חלום אני חולמת.

מישהו

אינך יכולה? אין בכך כלום. כולם סירבו. אין לי כבר מזל.

מעשים טובים

מישהו... אני.. אני מתקשה לעמוד על רגליי, לצערי.

מישהו

נראה כאילו את נכה? מה קרה לרגלייך? האם נפל עליהן משהו?

מעשים טובים

ספר חשבון הנפש שלך. כולו רק חטאים כבדים מנשוא.
הנה: כאן רשומים כל עוונותיך ומעלליך. קרא בבקשה!

מישהו

פחד אלוהים עליי! אינני יכול לפענח אפילו אות...
מעשים טובים אנא, עזרי לי, הכול כאן כתמים שחורים.
אם אביא אתי למעלה ספר כה נתעב במראהו – גורלי נחרץ מראש!

מעשים טובים

הנפילה ודאי תכאיב מישהו. אני מצטערת.

אילו יכולתי כי אז הייתי עוזרת.

מישהו

מעשים טובים. מעשים טובים שלי.. תני לפחות עצה, מה אעשה?

מעשים טובים

לתת למישהו עצה, הרי זו הזדמנות שאין להחמיצה.
אך לא אוכל לייעץ. אינני על רגליי לעמוד.
מה אגיד לך? לא כלום. אחותי, אותה ודאי תכיר, אולי תמצא מוצא.

מישהו

אחותך? מעולם לא זכיתי להכירה.

מעשים טובים

מה חבל. שם אחותי – דעת. היא תשמח לפגוש במישהו, אפילו בדרך
האחרונה.

דעת (מופיעה)

אתה מישהו? מה נעים לפגוש בך, לבסוף.
בצרתך – אני תמיד לצדך, אם תחפוץ בי.

מישהו

את השירה הזאת כבר שמעתי. תודה לך. היה נעים מאד להכירך.

דעת

אם יקשה עליך המסע אהיה לך אני מורה ומדריכה.

מישהו

באמת? מה אוזניי שומעות? סוף, סוף! יש מי שיבואו אתי?

אדוני. אולי קיים עדיין צל של סיכוי? אולי?
בחיי. עוד מעט אחל להתפלל ולשיר לך שירים!

מקהלה

השמיים מספרים כבוד אל
ומעשה ידיו מגיד הרקיע.
יום ליום יביע אומר
ולילה ללילה יחוה דעת.
יראת אדוני טהורה עומדת
לעד משפטי אדוני
הנחמדים מזהב ומפז רב
ומתוקים מדבש ונופת צופים.

מעשים טובים

כאשר דעת אחותי תובילך בבטחה למקום בו מטהרים החטאים,
לא תשכח להביא בחשבון הנפש, גם אותי, את מעשיך הטובים?
מעשים טובים יפים לחשבון הנפש. גם ממלאים את הלב שמחה.

מישהו

תודה, מעשים טובים, על מילותייך הטובות.
דברייך באים בעצמותיי כשמן המור.
(לעצמו) מישהו אתה מדבר כמו קדוש.

דעת

ועתה, שכם אל שכם, יד ביד, יחד נלך את הידידה אמת, הנהר הזך.

מישהו

אני בוכה! עיני יורדות דמעה אבל אני מאושר.
עכשיו איני פוחד. הלוואי וכבר אגיע, אמרי לי דעת:
היכן נמצאת האמת? האם היא יודעת שעליה לעזור לי להגיע אל סוף
הדרך?

דעת

שם, שם סוכת השלום. זה השער לאדוני, צדיקים יבואו בו.
שם תגור הנשגבה, בחסדי הכול יכול, שם תביא לך נחמה.
הנה היא בכבודה ובעצמה – האמת! (אמת מופיעה)
(למישהו) כרע ברך. במחילה. עכשיו שאל ובקש ככל העולה על רוחך.
לאמת יש מוניטין ומהלכים למעלה.
אם תמליץ עליך, אולי תזכה להגיע לגן העדן.

מישהו

אמת... את הנהר הגדול העוטף ומזכך את זוהמת החטאים והשקר.
האם תוכלי להסיר את כתמי השחיתות האיומה מדפי חשבון הנפש שלי?
אני הולך בדרך שמנה לא חוזרים עוד. גם דעת ניאותה לבוא אתי.
רק מעשים טובים לא יכולה. חייבים לעזור לה בדרך כלשהי.
שתוכל לעמוד על רגליה. הביטי בה. היא כה מיואשת.

אמת

ידעת אל מי לגשת, מישהו. מיטיבה אני לדעת את מקור צערך.
יען כי אלי באת, אף את הדעת חברתי, הבאת אתך,
עזור אעזור לך, ככל שאוכל, בכל כוחותיי.
הא לך עצתי, והיא אמת ללא כחל וסרק.
עצה שכל מבקשי האמת זוכים בה כפרס עבור החיפוש הבלתי נלאה אחריי.
(מצליפה במישהו) קח לך צליפה יפה לשם סיגוף.
היסורעם יפליאו מרפא, לנפש ולגוף.
אם על כל חטא תכה באמונה וביראת שמיים
תוכל הדעת ללוותך לאורך כל המסע ההכרחי.
גם מעשים טובים תוכל להצטרף, אם אך תצליף בעצמך מכל הלב,

מישהו

(נוטל את הפרגול) תיכף אני מתחיל להצליף בעצמי אה! הרי זה מכאיב!

אמת

אל תירא מישהו. גם אם גדול מנשוא הכאב. אם תתמיד בשוטי להסתגף
ואם דעת בעצתה הטובה לך תאיר, יסתיים חשבונך ללא דופי, צלול ובהיר
(יוצאת)

מישהו

נצח, דרך הישר, מיטב חזון הטוב והטוהר. (מצליף בעצמו)
חטפתי, התבטלתי, התרתחתי, מעלתי, לא סלחתי,
השתמטתי, התפרעתי, בגדתי, במה לא חטאתי?
האם אזכה למחילה על שק העבירות והפשעים? על קופת השרצים?
אני מתרגל בצליפות. הן לא מכאיבות כל כך.

דעת

הזמן קצר מישהו. עדין לא סיימת. עליך לחזור ולהצליף.

מישהו

אתחיל שנית בעונג רב! למען האמת? חבל על הזמן!
הא! הא לך גוף שלי, עבור כל חטאי הבשרים והניאוף.
עליהם התענגת כל ימך בלי מחסום ורסן.
הבאת עליי קללה! דחפת אותי הישר אל הדרך לשאול!
עד עתה סבלה רק נשמתי הטובה. עכשיו גם אתה תסבול!

מעשים טובים

מישהו. ייסוריך באים בעצמותיי החולות כסם חיים.
הבט! שוב יכולה אני להלך על רגליי!
יותר אינני חולה. יותר אינני סובלת מכאובים!
עכשיו אוכל ללכת אתך. אלך ולא אמעד.
אם תטען שם למעלה כי עשית מעשים טובים –
אני אהיה אתך, הוכחה חיה ומשכנעת.

דעת

תגל נשמתך מישהו ותעלוז. מעשים טובים שלך תבוא. העצב נגוז.

מישהו

כבר הוקל לי. תודה.

מעשים טובים

מישהו שלי. חברי המתוק לדרך כל בשר
אני אבוא אליך כברכת עולמים. אדבק בכ לנצח.

מישהו

אודה ואתוודה: עד עכשיו חשבתי אותך רק לפגע.
ברוכה הבאה, מעשים טובים שלי, הנעימה והטובה.
עתה שומעים את קולך. רואים את מראיך. אני מקבל הכול האהבה.

דעת

יותר לא תתעצב עוד, מישהו. את סבלך רואים מכס המרומים.
עתה, למען ייטב לך, קח מידי את הגלימה הזו,
לבש אותה. היא רטובה וספוגה בדמעות החרטה והכלימה.
עוטה גלימה זו, לך לדרכך הלאה והלאה עד שתעמוד לפני הישיבה של
מעלה.

מישהו

אמרי לי דעת, מורתי העדינה: איך תיקרא הגלימה הזאת?

דעת

גלימת האמת. גלימת "דע את עצמך באמת ובתמים ובצער וסליחה"
הם הקרבנות הטהורים המשביעים את רצון המרומים.

מעשים טובים

לבש את הגלימה, מישהו. אל תתבייש (לובש)

דעת

תתחדש. גלימה נאה להפליא.

מישהו

ה... היא הולמת אותי?

דעת

מאד. היא נתפרה במיוחד עבורך. עודנה חדשה. גלימה כזאת לובש מישהו רק פעם אחת בכל ימי חייו.

מישהו

עכשיו אני לבוש בחרטה אמיתית. אך אין לנו זמן. מעשים טובים, מה שלום ספר חשבון הנפש? הוטב המאזן?

מעשים טובים

הספר מצוי אצלי, מוכן, מאוזן ומזומן.

מישהו

אך כך, אני מניח, לא נותר ממה לחשוש. בואו ידידותי הטובות. בואו. מעכשיו לא ניפרד.

דעת

חס וחלילה. לעולם לא תיפרד עוד מדעת וממעשים טובים!

מעשים טובים

המתן רגע, מישהו. אני חושבת כי הדעת איננה מנוסה בדרך הישר.
היא אוהבת לחפש ולנבור ולתעות באלף דרכים נפתלות וסבוכות.
אם נסמוך רק עליה אנו עלולים לאבד את הדרך.

מישהו

מה את אומרת? אני חשבתי כי ההפך הוא הנכון.

מעשים טובים

זו צרתה של הדעת, מישהו. שהיא עלולה להניח שההפך הוא הנכון.
אה חייב לצרף אליך שלושה מלווים שבלעדיהם אי אפשר!

מישהו

והם?

מעשים טובים

שיקול דעת, כוח ויופי. אם לא יהיו שלשתם אתך
לא תבין, לא תתגבר ולא תיהנה מדרך כל בשר.

מישהו

יופי, שיקול דעת, כוח!? איך אצליח לתפוש אותם??

שיקול דעת (מופיע)

כאן אני. על מה אתה מרים צעקה כזאת. אינני חרש.

מישהו

איפה היית כל העת? במשך כל חיי לא הצלחתי לפגוש בך.

שיקול דעת

כל מעלליך העדפת לעשות בלעדיי. אינני מסוגל לפעול בכוח כנגד רצונו של מישהו. אני רגיל בזה. הדברים מתרחשים בלי שיקול הדעת.

מישהו

מה טוב שבאת. עכשיו אני זקוק לך מאד. כוח! כוח!
אתה שומע? הוא לא שומע. אין לי די כוח לקרוא לו כך שישמע.

כוח (מצטרף)

הנני מישהו. החזק מעמד. כוחך לא יעזוב אותך לאורך כל הדרך.

מישהו

הביטו, הביטו, כולו שרירים. היכן היית אתה כל הזמן?
אני רציתי להפוך את העולם ולא הצלחתי. לא היה לי די כוח.
אין לדבר חשיבות. נעים לחוש כי לפחות עכשיו אתה כאן. יופי!
יופי!!! (יופי מופיעה)

יופי

כאן! הנה אני מישהו (מישהו מתפעל מקרוב) יפה, מה?
הנח לי. אין זה המקום. אין זה הזמן. גם אין זו העלילה המתאימה.
אך אל תתיאש. אולי בגלגול אחר?

מישהו

את? היכן היית את בחיי? מחצית העולם הפכתי בחיפוש אחרייך.
עם כל יפהפייה הרביתי לחטוא מכל עבר.. ששש... מרבית פשעיי ביצעתי
בגללך.

יופי

מעולם לא ניחנת בסבלנות מספקת, מישהו, לתור אחר יופי אמיתי.

תמיד הסתפקת בזול ומהר וכל חייך חלפו בלעדיי.

מישהו

אבל יהיה לי מסע יפה. מעשים טובים הזהירה והפקחית,
הנה הצטיידנו בכל הדרוש. את הדרך נמצא בבטחה. נלך?

דעת

עוד לא, מישהו. לא תמצא תועלת במעשים טובים למעלה
אם לא ניקח לצורך מדידתה את ארבעת היחסים.

מעשים טובים

ארבעת מי?

דעת

היחסים. אם אין בידך מזיגה נכונה של ארבעת היחסים,
לעולם לא תבחין במעשה כלשהו – אם טוב הוא או שמא טעות בידך.

מישהו

ארבעת היחסים אמרת? לא שמעתי אודותם.

דעת

מה חבל. בגלל העדר מזיגתם הנכונה במעשיך, מישהו,
הגעת עד הלום בחיפזון גדול יותר מן הרגיל.
אהבה, שנאה, קנאה וידידות! הנה הם לקראתך! (מופיעים)

ארבעת היחסים

אנחנו תמיד הולכים ובאים יחדיו. אחד לא זז בלי השני.

אהבה

באהבת מישהו

שנאה

יש שנאה.

קנאה

ויש קנאה.

ידידות

ויש ידידות

שנאה

וכשאתה שונא מישהו, שנאה נוראה

אהבה

אה אוהבו אהבה עזה.

קנאה

ורוחש לו קנאה צהובה כלימון.

ידידות

וגם ידידות אמיתית.

קנאה

כל מי שמקנא בכך.

שנאה

הוא שונא אותך שנאת מוות.

ידידות

אבל חפץ בידידותך. (הפסק) הטוב שבידידיך.

אהבה

אוהב אותך אהבת ידידים נאמנה.

שנאה

שונא אותך באותה מדה!

קנאה

אכול קנאה ירוקת עיניים...

מישהו

יהיה אלוהים אתכם, ארבעה יחסים. אני מבולבל מאד.
ודאי נמצא לכם שימוש בסוף הדרך, אם לא מצאתי בימי חלדי.

יופי

אמור מה רצונך, מישהו: אנחנו נעשה ונשמע.

מעשים טובים

הוא זקוק לכם למען תלכו תלכו אתו למסע הדרך האחרונה. מנה אין
חוזרים. התלכו?

כוח

נלך! ניקח! נחזיק! נתמוך! על כפיים אביא אותו לשם.

שיקול דעת

כל צעד וצעד נחשב ונשקול ועצה ניתן בזהירות ובמתינות.
ואתה תראה מישהו, הכול על מקומו יגיע בשלום.

ארבעת יחסים

ברוב אהבה.. ומעט שנאה וקנאה כתבלין.. ושפע ידידות נשפכת על
גדותיה.. ניתן למישהו למצוא מקום, אפילו בגיהנום – יחס טוב, מועיל
ונכון.

מישהו

לא חסר לי דבר. גורלי בדרך האחרונה הוא עתה בטוח ומבוטח.
אילו כל חיי היו חכמה, בטחון, פיקחות ויופי כסופי.. קדימה! (צועדים)

שיקול דעת

עוד רגע מישהו. עליי להשיא לך עצה הכרחית ומועילה ביותר.
חסרים אנחנו צידה ממשית לדרך, בלעדיה יסתיים הכול בכי רע!
עליך לגשת מיד לביתו של הצודק תמיד ולהשיג ממנו פתק למעלה.
רק אחרי שיהיה בידך הפתק וברכת הדרך – חזור אלינו. אנחנו ממתינים.

ארבעת היחסים

מהר מישהו לעשות את הכדאי לך ביותר.
שום מלך, קיסר, נשיא או ראש ממשלה, אין להם ייפוי כוח אמיתי בשמיים
לקבוע דבר תחת השמים כפי שניתן לקטן שבצודקים התמידיים.
הם ורק הם נושאי המפתחות לכל מה שמותר ולכל מה שאסור
למישהו בחייו. שלא לדבר על סוף חייו.

מישהו

פתק וברכה לדרך? הפתקים והקמיעות לא הזיקו לי בחיי.
כיצד אכנס אל הצודק תמיד? הרי תמיד נסתי בבהלה מדל"ת אמותיו?!
האם יסכים לשוחח עם מישהו?

דעת

היכנס ואמור לו כי מעשים טובים ודעת וכוח ויופי ושיקול דעת
וארבעה יחסים, כולם – שלחו אותך לקבל את ברכתו לסוף הדרך.

מישהו

תודה דעת. הרי זה כמובן מאליו. אני אכנס ואפנה אליו. (יוצא)

מקהלה

בך אדוני חסיתי. לעולם בצדקתך פלטני
הטה אלי אוזנך מהרה. הייה לי מעוז צור.
תוציאני מרשת זו טמנו לי. כי אתה מעוזי.

כוח

לצודק תמיד עמיתי – כמה וכמה סגולות מצויינות.
בהגה אחד יהפוך ממזרים לבריות כשרות וטהורות.

דעת

קיים הבדל ברור בין הצודקים תמיד לבין הצודקים לפעמים.
הצודקים תמיד אינם נוטלים שכר טרחה מרובה עבור עמלם.
ממזריהם אינם נולדים תחת שמם של טפשים אחרים.
נשים שאינן מהוגנות – לא משכימות לפתחם לבקרים
לקבל מידם פתקים וברכות ושאר תשמישי צדקות

ארבעת היחסים

אל איזה מין צודק תמיד נכנס הפעם מישהו?

מעשים טובים

עלינו לכבד את הצודקים תמיד, ללכת לאור תורתם.
למען בטחון נשמותינו – נהיה כולנו צאן מרעיתם.

יופי

כך יישמרו הסדר והתואם שבכל העולם.

מעשים טובים

שקט! רואה אני את מישהו, יקירנו, חוזר!
בעיניו אור נהרה. כולו ארשת סיפוק פנימי עמוק.

מישהו

כל הדרוש ישנו. בואו ונלך. ידידים: הניחו יד על לב
וחיזרו אחרי בקצרה, אך בלשון נקייה ומפורשת,
"ברצון הולך אני לשם כי עפר אני ואל עפר אשוב".

כוח

שבועה שכזאת מיותרת לחלוטין. אין בה צורך.
כבר הבטחנו חזור והבטח כי לא ניטוש אותך בדרך.

שיקול דעת

אני, שיקול דעת, אינני חושש ואינני זקוק לשבועה לחיזוק.

דעת

אף אני סקרנית מאד לדעת מדוע נטפלת לדבר השבועה?

מישהו

אני הולך ונחלש... כוחי שלי... קחני עד הסוף!

מקהלה

אש לפני תלך
ותלהט סביב, צריו.
האירו ברקיו תבל
ראתה ותחל הארץ.
הרים כדונג נמסו
מלפני אדון כל הארץ.

מישהו

ברכי כושלות. אינני רואה דבר. ידידי.. אמרתם משהו?
חברים.. אנחנו לא נחזור עוד לארץ, לחיים, לשם?
לא נחזור, אפילו בעבור כל הטוב שבעולם?
הנה הגומה, לתוכה עליי לזחול. בה לישון עד ליום הדין.
בואו אתי פנימה. הבטחתם לבוא. בואו ידידים שלי.

יופי

מה?! אל הקבר הזה אזחל אני? הרי זה בור! אני איחנק בו!

מישהו

נכון. גם אור אין כאן. רק חושך. מכאן עולים למעלה.

יופי

בשם כל מה שקדוש ויקר ויפה – שוקיי על כתפי! אני איננה, שלום!

מישהו

מה קרה? לאן החמוקיים? הנה היופי נוטש אותי...

יופי

שכב ושקוט בקברך. אלח אל תדבר. אני אוטמת את אוזניי.
אינני מעזה אף להביט לאחור. עיניי היפות תתכערנה. (יוצאת)

כוח

גם אני מתכוון להיפרד, מישהו. אינך זקוק לי יותר.

מישהו

שוב נוטשים אותי כולם לאנחות. כוחי עוזב אותי.. חכה עוד רגע!

כוח

לא מישהו, ואל תתאמץ לבכות. כבר אין לך כוח.

מישהו

קודם אמרת שאתי תישאר לנצח!

כוח

אמרתי, אמרתי, ומה אם אמרתי? עד לכאן הבאתי אותך.
אתה אדם מבוגר. כל החיים כבר מאחוריך. אינך תינוק.
אני סבור שאת הבטחתי קיימתי. כל הדיבורים לשם מה?
אינך זקוק לכוח על מנת ליפול לתוך האדמה. (יוצא)

מישהו

אני סמכתי על כוחי בלבד. איזו טעות!

שיקול דעת

רציתי לומר שלום למישהו.

מישהו

גם אתה? שיקול דעת שלי, אולי, פעם אחת בחיי תוכל להתגבר על חששות ולהציץ מקרוב אל תוך הקבר?

שיקול דעת

כוח הסתלק ממך, מישהו, עכשיו אין בי כל תועלת. מה טעם להיות מישהו שקול בדעתו אם אין לו כוח? (יוצא)

ארבעת היחסים

שלום לאהבה... לשנאה... לקנאה ולידידות. (יוצאים)

מישהו

כולם כוזבים. קודם או עכשיו. יופי, שיקול דעת, כוח וארבעה יחסים. כאשר מישהו – נשיפת מלאך המוות סביבו לוחשת, תמיד יראה את אחרוני ידיו – בורחים כחץ מקשת.

מעשים טובים

אל דאגה מישהו יקירי. מעשים טובים שלך אתך נשארת. הלא הבטחתי לך. בשעת צורך אמיתי – תמיד תמצא אותי.

מישהו

תודה לך מעשים טובים. את ידיד אמיתי. ואת, דעת?

דעת

לא אלק ממך. לא עד שאראה בדיוק לאן אתה מגיע.

מישהו

נדמה שתם זמני. כבר לא נותר עוד כלום.
הנה חשבון הנפש והנה התשלום.
אתם כל הצופים, ממני קחו דוגמה.
כל מי שמישהו אהב. כל מי שאהב את מישהו, כולם את מישהו עוזבים.
לקבר הולכים עם מישהו רק מעשים טובים.
אלי, בבקשה ממך. רחם על נשמתנו. קצר את קצנו.
כאבנו השלם וגמור, תן לנו לכת על מנת שלא לחזור.

מעשים טובים

אלוהים. קח את נשמתו, לך באמונה אותה אמסור.
שמור עליה שלא תאבד בשחור נשמתו של מישהו. (מישהו ומעשים טובים יורדים לקבר)

מקהלה

אדוני רועי לא אחסר, בנאות דשא ירביצני
על מי מנוחות ינהלני, נפשי ישובב
ינחני במעגלי צדק למען שמו.
גם כי אלך גיא צלמוות לא אירא רע כי אתה עמדי
שבטך ומשענתך המה ינחמוני.
תערוך לפניי שולחן נגד צוררי.
דישנת בשמן ראשי, כוסי רווייה.
אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי
ושבתי בבית אדוני לאורך ימים.

דעת

מסופו של מישהו נוכל כולנו להפיק לקח טוב – מעתה והלאה
נינחם כי מעשיו הטובים של מישהו, איתו אל הקבר יורדים.

שומעת אני את שירת המלאכים, שמחים לקראת בואו של מישוהו. (יוצאת)

מקהלה

אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים
ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב
והיה כעץ שתול על פלגי מים
אשר פריו יתן בעיתו ועלהו לא יבול.

שליח

זקן וצעיר! אם לדבר המחזה תקשיבו ביראה ובפקח
כי אז תשכילו להפיק תועלת, להבין את הלקח.
גאוות אדם בעצמו אך מרחיקה את הלב מן הטוב.
עזובה. עזובה כי שקר ומרמה וכזב היא – בסוף.
יופי, נוחיות, כוח, דעת ומיטב השיקול –
כולם כאחד מתעים. כולם כאחד תעלול.
ראיתם כי כולם יחד עם כוונת האדם – הארבעה,
יעזבכם ולא יהיו עוד בבוא השעה.
רק אחת תיוותר לאדם אחר כך,
הלא היא מעשים טובים. רק אותה עמו ייקח.
ואולם ייזהר! אם יהיו מעשים טובים רק קומץ,
לא ישביעו את פי הרעבים במרומים אף בשמץ.
הנה, כאשר יגיע יומכם, מה תוכלו לספר?
אם לא תביאו מן המוכן, תלכו למקום האחר...
אך אם לחשבון הנפש דאגתם וגם לכל היתר,
תזכו בשלום לעלות ולהזין עיניכם בכתר.
לחם הפנים יהיה תמיד על שולחנכם ובצלחת – נתח לווייתן שמן.
מרפא לנפש ועדנים לגוף. על דעת הקהל ועל דעת המקום – אמרו אמן.

מקהלה

מי יעלה בהר אדוני

ומי יקום במקום קדשו.
נקי כפיים ובר לבב
אשר לא נשא לשוא נפשי
ישא ברכה וצדקה
מאת אלוהי ישעו.

ס ו ף

הערות למהות ולהפקת המחזה "מישהו"

עיבוד המחזה להצגה בחג העשרים וחמש לקיבוץ יזרעאל, נעשה על ידי אמנון בקר. הן העיבוד, הבימוי ותיעוד כל ההפקה, היו במסגרת עבודה סמינריונית באוני' תל-אביב (החוג לתיאטרון) עבור המנחה – הד"ר יוסי יזרעאלי.

העיבוד נעשה על פי הטקסט שבתוך ספר הלימוד: UNDERSTANDING DRAMA בהוצאת HOLT, RINEHART AND WILSON.

כל העבודה הסמינריונית, כולל הרחבה והשלמת פרטים, נמצאת בספר "מישהו על מישהו" מאת אמנון בקר. הספר יצא לאור ב-1974 בהוצאת איחוד הקבוצות והקיבוצים. ניתן להשיגו בספריית החוג לתיאטרון באוני' ת"א, בחנויות לספרים נדירים ועדיין אצל אמנון בקר – קיבוץ יזרעאל.

המחזה הופק להצגה ארבע פעמים. בשתי הפעמים הראשונות: בקב' יזרעאל (1973) ובאפיקים (1976) על ידי חטיבת הנוער של איחוד הקבוצות והקיבוצים) נערכה ההצגה במגרש פתוח כאשר הקהל יושב במרכז ובמות ההצגה מקיפות אותו וגם מצויות בתוכו. בשתי הפעמים האחרות: במוסדות החינוכיים של קב' מעברות (1980) ומזרע, (1982) הייתה ההצגה יותר "פרונטאלית" אך עדיין השתמשו בגגות שמסביב הקהל לפיזור האתר, הן למשחק והן לתנועה ומחול.

המקהלה הייתה נוכחת בהצגה. כל הטקסטים שלה לקוחים מספר תהילים. המנהלים המוסיקליים של כל הפקה נהגו לבחור יצירות מקבילות ממבחר המוסיקה הטרומ קלאסית המצוי בשפע, לפי טעמים ובתיאום עם הבמאי.

בעת שירת המקהלה הוצגו תמונות חיות מהווי ימי הביניים על ידי כול המשתתפים על כל הבמות. הקטעים כללו ריקודי עם, מנואט, ותמונות קפואות בסגנון הירונימוס בוש.

אמנון בקר 21.5.2005

